

d'estructures i de paraments, l'inventari i descripció de les tombes i l'estudi dels escadussers materials mobles, recuperats sobretot durant les campanyes dels anys 60.

La proposta de periodització que fa l'equip inclou dues grans fases pel que fa al cementiri, situat en un lloc que ja havia estat ocupat per un temple pagà i del qual només es conserven alguns elements, que podria haver funcionat entre el segle I i la primera meitat del segle III dC. La primera fase de la necròpolis s'hauria iniciat el segle IV i hauria durat fins ben entrat el segle VII. En tot cas, a principi del segle V es va cristianitzar, amb la construcció d'una basílica de tres naus i un absis quadrangular. Més endavant, l'estructura de l'església fou reformada radicalment, ja que en el lloc on s'ubicava l'anterior construcció se'n creà una de nova, reduïda a una sola nau, amb un absis externament poligonal i de mig punt ultrapassat per la part interna.

La fase moderna del cementiri de mas Castell s'associa amb la fase IV de l'estructura de l'església, la qual cosa implica, bàsicament, una important elevació de la cota de circulació i de deposició de les tombes. Aquesta fase va tenir un final precís, l'any 1182, data de consagració de Santa Maria de Porqueres, amb el consegüent canvi d'ubicació del lloc d'enterrament.

En definitiva, aquest estudi permet valorar una fase

històrica tradicionalment oblidada, que cal afegir als treballs ja publicats per J.M. Nolla i col·laboradors, sobre les necròpolis tardanes de les nostres comarques: la de la Neàpolis d'Empúries i la de Roses. Finalment, celebrem la línia editorial del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, que dóna continuïtat a la publicació dels Quaderns en volums monogràfics que permeten abordar temes en profunditat.

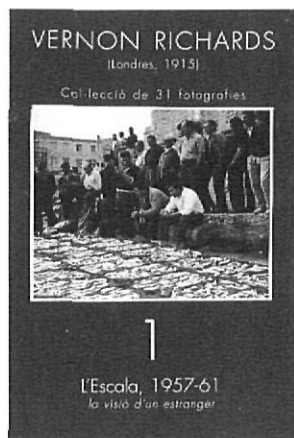
Joaquim Tremoleda i Trilla

Un londinenc a l'Escala

RICHARDS, Vernon
L'Escala, 1957-61.
La visió d'un estranger.
 Ajuntament de l'Escala, 1999.

La Comissió de Fotografia Josep Esquirol i l'Arxiu Municipal de l'Escala han volgut recuperar una part de la història del poble, com ja han fet anteriorment amb Josep Esquirol i Joan Lassús,

a través de la selecció de les imatges d'un fotògraf enamorat de la vila: Vernon Richards, nascut a Londres el 1915.

A la sala d'exposicions municipals es va inaugurar el 2 de setembre del 1999, coincidint amb la festivitat de santa Màxima, l'exposició de fotografies realitzades per Richards durant les seves estades a la vila als anys seixanta, gràcies al llegat d'uns 300 negatius fets arribar a l'Arxiu Municipal per Peter Clements, amic personal de Vernon i resident a l'Escala.

La contemporaneïtat amb el fotògraf escalenc Joan Lassús és evident, tant als enquadraments com en la tria de les escenes quotidianes plenes de vida i lluminositat, si bé es diferencien en la finalitat: Lassús era molt conscient dels canvis que s'anaven produint, encara que molt lentament, a la vila, i en volia ser un testimoni; en canvi, Vernon Richards captava el paisatge i els habitants d'un lloc que el fascina va perquè encara no hi havia arribat el turisme massiu.

La col·lecció de 31 imatges que formen la carpeta del fotògraf Vernon Richards, amb el títol *L'Escala, 1957-61, la visió d'un estranger*, traspuja tota la bellesa i l'encant d'un enamorat de la vila i de la seva gent en qualsevol dels actes quotidians: l'arribada de les barques a la platja, la venda del peix, les dones apedaçant les xarxes a l'estenedor, els carrers i les cases dels pesca-

dors; en definitiva, la vida del poble als anys seixanta.

La carpeta es complementa amb el *Full d'Història* local núm. 75, de juliol-agost del 1999, a càrrec de Lurdes Boix —arxivera municipal— i Miquel D. Piñero —del Centre d'Estudis Escalencs—, on es dóna a conèixer la relació del fotògraf amb la gent de l'Escala a través de les seves estades organitzades per la companyia londinenca de viatges Wayfarers Travel Agency, on treballava en la recerca d'espais poc coneguts de bellesa natural i interès cultural.

Cristina Escat i Martí

Els pergamins del marquès de Camps

CASTELLS, Narcís;
 COLOMER, M. Assumpció.
Els pergamins de l'Arxiu del Marquès de Camps.
 Ajuntament de Salt, 1999.

La feina d'un investigador en la recerca de les fonts escrites de les èpoques medieval i moderna es veu sensiblement afectada per l'existència o no de repertoris documentals. La publicació d'aquests repertoris és, per tant, un esdeveniment que hem de celebrar.

L'Arxiu dels Marquesos de Camps, actualment a l'Arxiu Municipal de Salt, aplega tota mena de documentació. Es va anar formant al llarg dels segles amb adquisicions de béns immobles i amb una encertada política

GUASCH, Roser. «La poètica de Maria Àngels Anglada». *Serra d'Or*. [Barcelona], núm. 485 (maig 2000). P. 36-39.

GUILLAMET, Jaume. *Memòria de Just. Just Manuel Casero Madrid (Abrantes, Portugal 1946 - Girona 1981)*. Barcelona: Edicions 62, 1999. 203 p.

HARE, R. M. *Ordenant l'ètica. Una classificació de les teories ètiques*. Vic-Girona: Universitat de Vic / Universitat de Girona, 2000. 224 p.

LLADÓ, M. *Aspectes fonamentals de la comptabilitat d'empreses*. Girona: Universitat de Girona, 1999. 214 p.

LLANAS, Manuel. «Gaziel, lector de Shakespeare». *Llengua & Literatura*. [Barcelona], núm. 9 (1998). P. 365-388.

MARTÍN, Andreu. *Veritats a mitges*. Barcelona: Empúries, 2000. 180 p.

MAS I SOLENCH, Josep M. *Dalmau Moner: dominic itinerant*. Santa Coloma de Farners: Ajuntament de Santa Coloma, 1998. 101 p.

MITJÀ, Jordi. *Tipus mòbils*. Girona: Ajuntament de Girona, 1998. 14 p.

PI DE CABANYES, Oriol. *Castells habitats de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1999. 191 p. [Hi ha els de Púbol, Oix, Foixà, Peralada, Vulpellac i Sant Mori]

d'aliances matrimonials. A cada generació l'arxiu creixia per la incorporació de nous patrimonis: els Avinyó, els Camps, els Font, els Llorens, els Matas i els Rosselló, situats en parròquies de les comarques gironines, majoritàriament a terres de l'Empordà.

D'aquesta particular i interessant història familiar en deriva la variada composició del fons de pergamins. També la catalogació dels documents, que els autors del llibre han volgut preservar, és conseqüència directa de l'origen familiar dels béns que s'hi contenen. L'estructura del llibre reproduïx l'ordre arxivístic i queda complementada pels utilíssims índexs que permeten a qualsevol historiador aproximar-se a les fonts des de criteris diferents: el cronològic, el patrimonial, el geogràfic o bé l'interès específic en algun dels personatges indexats a la relació final.

Ens trobem, per tant, davant la carta de presentació d'un arxiu força desconegut per als investigadors del passat històric del que actualment denominem comarques giro-

nines. Un arxiu municipal que disposa d'excel·lents recursos documentals al servei dels usuaris i que sense les eines de difusió apropiades podria fàcilment passar desapercebut entre l'oferta arxivística gironina.

Lidia Donat Pérez

300 anys d'ensenyament a Santa Coloma

BORRELL I SABATER, Miquel.
**L'ensenyament
a Santa Coloma de Farners,
1700-2000.**

Santa Coloma de Farners, 1999.
282 pàgines.

El professor i historiador Miquel Borrell i Sabater, que actualment exerceix a l'Institut d'Ensenyament Secundari Rafael Campalans d'Anglès (on, mig en broma, diu que es troba permanentment reunit), ha afegit a la llarga llista de les seves publicacions un volum més: *L'ensenyament a Santa Coloma de Farners, 1700-2000*. A partir de la història concreta de l'ensenyament en aquesta capital comarcal de la Selva, l'autor hi repassa el que ha estat la història escolar catalana i espanyola en els últims tres segles. La part més important del llibre és la que dedica al segle XX i, en canvi, passa una mica de puntetes pels altres dos segles, a causa, naturalment, de la poca documentació que n'ha pogut trobar. El text va acompanyat d'abundants il·lus-

L'ENSENYAMENT A SANTA COLOMA DE FARNERS 1700-2000

Miquel Borrell i Sabater

tracions —que sempre s'agraeixen en una publicació d'aquesta mena— i d'un bon grapat de transcripcions de records escolars recollides pel mateix autor. El treball de Miquel Borrell no es ceneix a l'escola primària, sinó que abraça l'ensenyament secundari i professional, l'ensenyament d'adults i les llars d'infants. Hi ha també un capítol dedicat a l'Escola Forestal Can Xifra, que, amb més de quinze anys d'història, i tal com diu l'autor del llibre, «ha convertit Santa Coloma en un punt de referència per a tot Catalunya».

Enguany el col·legi públic Sant Salvador d'Horta de Santa Coloma ha celebrat, amb diverses i nombroses activitats, el seu vuitantè aniversari. Aquest centre escolar fou una de les cent vint escoles que es construïren a Catalunya (i una de les 28 que s'edificaren a Girona) durant el rectorat del conegut marquès de Carulla a la Universitat de Barcelona, del 1913 al 1923. El llibre de Miquel Borrell ens dona tots els detalls de les gestions i realitzacions que va impulsar a Santa Coloma de Farners